

Zorgen in de grensprovincie Limburg over grondwater

Grondwateronttrekkingen kunnen op termijn grote gevolgen voor de natuur en de waterhuishouding van het gebied waar die onttrekkingen plaatsvinden hebben, maar ook op verdergelegen gebieden. De heren Heemskerk en Dierx maken zich zorgen over grondwateronttrekkingen in Duitsland voor de winning van bruinkool. Deze onttrekkingen hebben negatieve gevolgen voor de provincie Limburg. Zij dringen daarom aan op een onafhankelijk onderzoek.

Ondergetekenden - woonachtig in Limburg en zich reeds lang bezig houdend met de waterhuishouding aldaar - maken zich steeds meer zorgen over de kwantitatieve en kwalitatieve aspecten van het grondwater in deze, voor meer dan tweederde door het buitenland (België, Duitsland) omgeven grensprovincie. Immers, zij vinden een belangrijke basis voor dit geschrift in twee recent in de vakliteratuur verschenen artikelen.

Het eerste betreft H₂O nummer 24 van 2006, waarin hoogleraar Theo Olsthoorn (TU Delft) tot onze voldoening laat weten: "Onze grondwaterkennis moet juist in het buitenland toegepast worden, bijvoorbeeld bij allerlei projecten die nu gestart worden om de millenniumdoelstellingen van de Verenigde Naties te halen." Dit staat terecht onder het kopje 'Enorme grondwaterproblemen in het buitenland', waarbij WIJ - in de verdrukking geraakte Limburgers (ook door een te zwak beleid van de provincie Limburg in deze) primair denken aan het aangrenzende Duitsland. Voor wat betreft ons onderwerp laten wij het aangrenzende België, dat overigens bekend staat om zijn zeer slechte grondwaterbeleid, hier buiten beschouwing.

Het tweede belangrijke artikel staat in het tijdschrift TNO/Kennis van Zaken, informatie over bodem en water. In december 2006 werd het artikel 'IGRAC, Grondwater stijgt op de internationale agenda' geplaatst. Het International Groundwater Resources Assessment Centre stelt zich, als antwoord aan UNESCO en WMO, ten doel het beschikbaar stellen en uitwisselen van meer en betere informatie over de toestand van grondwater in de wereld. Daarbij gaat het om informatie over de essentiële rol van grondwater in water en milieubeheer, waar ook instanties als de provincie Limburg, WML en de beide all-in waterschappen (Roer en Overmaas en Peel en Maasvallei) zich mee bezig houden. Blijkens dat artikel ondersteunt de Nederlandse regering de uitgangspunten van IGRAC en heeft zelfs aangekondigd dit wereldcentrum in ons land te gaan huisvesten. Er zijn al financiën beschikbaar gesteld. Terecht wordt opgemerkt, dat we - vergeleken met oppervlaktewater wereldwijd - maar zeer weinig informatie over het onzichtbare en vaak onbekende grondwater hebben. IGRAC vergroot wereldwijd de kennis over grondwater via een platform (voor het verzamelen en uitwisselen van informatie),

maar ook door het invullen van 'witte vlekken' op de kaart. In Nederland vormt grondwater een integraal onderdeel van vijf ministeries. Dat betekent dat wij veel meer te weten komen over droogte, ecosystemen, biodiversiteit, klimaat en integraal waterbeheer. Bij zijn voorttrekkersrol voor een duurzaam omgaan met grondwater sluit Nederland zich onder meer aan bij Duitsland, met name wat informatievoorziening aangaat. Welnu: dat is juist wat wij in de grensprovincie Limburg nodig hebben.

Deze provincie, in de lengte doorsneden door de Maas, dreigt door de decennialange West-Duitse bruinkoolwinningen met massale grondwateronttrekkingen in een desastreuze situatie terecht te komen. Datzelfde geldt voor het oostelijk deel van Noord-Brabant. Het te zwak opererende provinciebestuur van Limburg (strategisch grondwaterbeheerder) lijkt hiertegen niet opgewassen en heeft stelling hulp nodig. Wij dienen hierbij te bedenken dat niet alleen een grote bruinkoolenergiecentrale, Garzweiler II bij Erkelenz, binnenkort gaat starten, maar dat er al in 2009 weer een nieuwe bruinkoolenergiecentrale van RWE in Neurath bijkomt. Vijf centrales verstoken (droog bemalen) bruinkool uit zeer grote groeven, waar de bevolking plaats voor moest maken, jaarlijks 10.000 MW stroom. In 2009 komt daar 2200 MW bij van de nieuwe centrale in Neurath.

Nog los van de nadelige milieu-effecten voor Limburg, met name door de uitstoot van kooldioxide, leidt de enorme hoeveelheid weggepompt grondwater die nodig is voor het droogbemalen van bruinkool, tot ernstige schade voor Limburg. Zo verdroogt onder meer het nationale park de Meinweg bij Roermond, dat nu aan het infuus ligt. Dat nationale park is een onderdeel van het Internationaal Grenspark Maas-Schwalm-Nette (bilaterale overeenkomst Nederland en Nordrhein-Westfalen 30 maart 1976).

Vanaf 1955 tot heden is al ongeveer 43 miljard kubieke meter grondwater weggepompt, met alle gevolgen van dien. Dit staat op zeer gespannen voet met het internationale burendrecht. Daarbij lijdt ook de WML grote (vermogens)schade door het continu wegpompen van grondwater dat nodig is voor de drinkwatervoorziening. Volgens het onderzoeksrapport WML/Rheinbraun uit 26 juni 1995 is 'er meer energie nodig om het water opgepompt te krijgen en dus extra geld nodig is voor het

boren van nieuwe putten c.a., alsmede voor het vervroegd investeren in alternatieven' (pag. 16, mr. J. Vergoosen). Rheinbraun pompt gigantische hoeveelheden grondwater op om dit vervolgens voor 70 tot 80 procent te lozen, lees: verspillen, op het oppervlaktewater van o.a. de Erft.

Een TNO-rapport van H. Rolf uit 1991 over de evaluatie van de stijging van het grondwater in de Roerdalslenk in Midden-Limburg stelt op pag. 88 dat ca. 60 procent van de verlaging van het grondwater op rekening van de bruinkoolwinning komt. Die conclusie is gebaseerd op het 'Grundwassermodell Ruhrscholle'. Onze verontrusting ter deze is niet weggenomen door een later onderzoek, in opdracht van de provincie door Royal Haskoning, op 21 november 2002, over grondwateronttrekkingen in de Venloslenk. De eindconclusie daarvan op pag. 42 'over het ontbreken van grondwatervoorraden' en op pag. 43 waarin een nadere analyse wordt gevraagd, blijven grote zorgen baren. Met name voor het ecologisch uiterst kwetsbare Meinweggebied, waarover Dipl. feol. H. von Reis te Aken een indringend rapport schreef op 24 november 1999. Zo wordt gesteld dat de Bosbeek en het Elfenmeer aldaar zwaar bedreigd worden door de verlaging van het grondwater.

Wij vragen ons af of dit alles niet moet leiden tot een spoedig onafhankelijk onderzoek, waartoe bovengenoemde instanties TON c.s. en IGRAC vermoedelijk een aanzet kunnen geven. Zulks past ook in het raam van het voorzorgbeginsel.

dr. W. Heemskerk, oud lid van het dagelijks bestuur van het waterschap
ir. W. Dierx, oud adjunct-directeur WML